

Република Србија
Аутономна покрајина Војводина

**Покрајински секретаријат за
високо образовање и научноистраживачку делатност**

Булевар Михајла Пупина 16, 21000 Нови Сад
Т: +381 21 487 4641 Ф: +381 21 456 044
psnauka@vojvodina.gov.rs

**ПРЕПОЗНАВАЊЕ НАСИЛНОГ ПОНАШАЊА КАО ОСНОВА ПРИМАРНЕ
ПРЕВЕНЦИЈЕ НАСИЉА НА ПРЕДШКОЛСКОМ УЗРАСТУ**

**RECOGNIZING VIOLENT BEHAVIOUR AS THE BASIS OF PRIMARY PREVENTION
OF VIOLENCE AT PRESCHOOL AGE**

Предмет истраживања

Пројекат ће се бавити истраживањем различитих предиктора насилног понашања предшколске деце. Резултати ће указати на индикаторе групе предшколске деце под ризиком иако још не показују насилно понашање и тиме допринети квалитету примарне превенције каснијег вршњачког и породичног насиља.

Садржај истраживања

Насилно понашање у породици и међу вршњацима у АП Војводини је постало друштвени проблем и постоји хитност његовог решавања. Најбољи начин дугорочног решавања јесте примарна превенција на најмлађем узрасту. Показало се да је кључни елемент успешних превентивних програма насилног понашања – препознавање насиља.

Бројна истраживања су се бавила утицајем васпитања и условима одрастања као факторима ризика за појаву насиља код деце. Овде се издвајају четири фактора. Прва два се односе на димензије родитељства, на родитељску топлину и родитељски надзор. Базично негативан емоционални приступ, односно недостатак топлине и пажње, повећава опасност од касније дечије насилности и непријатељства према другима. Ако манифестована агресивна понашања нису санкционисана, дете у свом репертоару понашања учвршћује агресивне реакције. Трећи фактор васпитања који у значајној мери повећава ризик од каснијег насилног понашања је и емоционално и физичко

злостављање детета од стране родитеља или старатеља што укључује и присуствовање насиљу. Четврти фактор се односи на темперамент детета што укључује да агресивна деца чешће приписују другима агресивне намере. Овде је проблем у тешкоћи препознавања социјалних знакова из околине код потенцијалног насилника. У складу с тим, настанак насилног понашања се може тумачити и тиме да деца насилници већи број ситуација доживљавају као провоцирајуће, што код њих изазива агресивну мотивацију. Међутим, ако је дете учењем усвојило механизам инхибиције агресивности, неће доћи до манифестне агресије.

Циљ истраживања

Циљ истраживања је да се утврди да ли предшколска деца умеју да препознају насилно понашање друге деце над њима, да ли васпитачи умеју да препознају индикаторе различитих врста насиља над децом и које васпитне стилове користе родитељи као предиктора насилног понашања деце. Узорак ће чинити деца, родитељи и васпитачи у предшколским установама у АП Војводини.

Стање истраживања у области из које је предложен пројекат

У нашој земљи су веома ретка истраживања на тему препознавања насилног понашања на предшколском узрасту, иако је примарна превенција најефикаснија управо на овом узрасту. Значај предложеног истраживања произилази из резултата других истраживања која су показала да су насилници најчешће прво сведоци или жртве насиља што умањује њихове способности поверења у друге и емоционалне регулације што доводи до зависних, непријатељских и несигурних индивидуа са slabим способностима за развијање здравих односа.

Планирани (очекивани) резултати пројекта

Како је вршњачко и породично насиље тренутно велики проблем у АП Војводини, очекује се да истраживање пружи значајне информације о индикаторима насилног понашања деце предшколског узраста. Резултати ће бити основа за дефинисање предлога примарне превенције насиља у виду одговарајућих садржаја из појединих наставних предмета на ВШССОВ у Кикинди што ће бити публикувано у виду монографије.

Могућност применљивости резултата пројекта

На основу добијених резултата ће се идентификовати потребне емоционалне и социјалне вештине деце и васпитача на основу којих ће се креирати предлог примарне превенције насиља за децу предшколског узраста у виду одговарајућих садржаја који ће се имплементирати у наставне планове и програме за образовање васпитача у циљу препознавања индикатора насиља над децом и у породици.